

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 8. Mohelnice-Tesco. Půdorys nadzemní kùlové stavby (struktura S1). 1 pohled od jihu, 2 pohled od JV.

Abb. 8. Mohelnice-Tesco. Grundriss der oberirdischen Pfahlbau (Strukture S1). 1 Ansicht von Süd, 2 Ansicht von Südost.

In: *Ročenka 2009, Archeologické centrum Olomouc, Olomouc, 42–58.*

Kalábková, P. 2009: *Lengyelské osídlení střední Moravy I-III.* Rkp. disertační práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

Kovárník, J. 2004: Odras duchovního světa v materiální kultuře MMK: další zvláštní keramické typy. In: M. Lutovský (ed.): *Otázky neolitu a eneolitu 2003. Sborník referátů z 22. pracovního setkání badatelů zaměřených na výzkum neolitu a eneolitu.* Praha: Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 171–205.

Pavúk, J. 2003: Hausgrundrisse der Lengyel-Kultur in der Slowakei. In: J. Eckert, U. Eisenhauer, A. Zimmermann, (ed.): *Archäologische Perspektiven. Analyse und Interpretationen im Wandel.* Rahden/Westf. Leidorf, 455–469.

Resumé

Mohelnice (Bez. Šumperk), 1. máje Str., Warenhaus Tesco – Neolit. MMK IIb-c. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

„Padělky“. MMK II. Sídliště. Povrchový průzkum.

Katastr Mohelna, který má příhodné podmínky pro pravěké osídlení, byl intenzivně osídlen v období kultury s moravskou malovanou keramikou. Při povrchové prospekci v letech 2009-2012 realizované zejména P. Knotkem bylo zjištěno lengyelské sídliště v poloze „Padělky“. Lokalita je situována převážně na plošině a zčásti rovněž na severovýchodně orientovaném svahu nad pravým břehem potoka Mohelnička. Průměrná nadmořská výška činí přibližně 408 m, nálezy jsou rozptýleny na poměrně velké ploše při jižním a východním okraji lesa „Doubrava“, kam sídliště pravděpodobně zasahuje. Jsou zde chudší půdy bez přítomnosti spraší a sprašových hlín, největší koncentrace artefaktů je v oblasti výchozu amfibolitu, v místě jsou i zdroje štípatelných surovin (krystaly křišťálu, opály). Sídliště leží asi 2,2 km JZZ od středu obce a lze je identifikovat v širším okolí souřadnicemi 49°06'42.56"N a 16°09'43.23"E (WGS-84).

Již z 1. pol. 20. stol. jsou známy 2 ks broušené industrie z trati „Na černých“, která se nachází za polní cestou východně od sídliště (NZ č. j. 764/47 v archivu ARÚ Brno; Tichý 1958, II., 178). Další nálezy mají v držení soukromí sběratelé.

Nově získaná kolekce zahrnuje 59 ks vesměs drobných keramických zlomků nádob. Jedná se především o hrubší silnostěnnou keramiku s vyšším podílem písku, ojediněle s příměsí v podobě ostrohranných kamének či

Obr. 9. Mohelnice-Tesco. Výběr nálezů ze sídliště.

Abb. 9. Mohelnice-Tesco. Die Auswahl der Befunde aus Siedlung.

slídy. Plavená tenkostěnná keramika je zastoupena pouze několika kusy. Vzhledem k fragmentárnosti souboru bylo problematické určit keramickou třídu, byly rozpoznány zlomky z hrncovitých tvarů, misek a v jednom případě tenkostěnný pohárek. Doložena je pouze plastická výzdoba, kterou reprezentují 4 ks výčnělků a rohaté ucho.

Nejvíce zastoupenou kategorií představuje štípaná industrie, nalezeno bylo celkem 327 ks. Z hlediska použitých surovin převládá rohovec typu Krumlovský les (varieta I – 184 ks a varieta II – 99 ks), ostatní suroviny jsou v počtech několika kusů (křišťál, křemičitá zvětralinina typu plazma, SKČJ, SGS, čokoládový silicit, rohovec typu Stránská skála, spongolit). Z technologického hlediska se jedná o jádra (13 %), polotovary v podobě úštěpů (49 %), polotovary v podobě čepelí (24 %), nástroje (12 %) a odpad (5 %). Typologicky obsahuje soubor hlavně různé typy škrabadel (na úštěpu i na čepeli) a čepelí s retuší (koncovou, laterální a jejich kombinace, příp. i se srpovým leskem), v menší míře se objevil vrtáček, dlouhý trapéz, lichoběžník, vrub, drásadlo a po jednom kusu zobec a artefakt s obitými hranami.

Broušená industrie je zastoupena 24 ks. Soubor obsahuje především sekerky (13 ks), z nichž jen jedna je kompletní a většina je mírně trapezovitého nárysu. Použitou surovinou je zelená břidlice typu Želešice, pouze ve dvou případech jsou z amfibolitu. Větší spektrum surovin bylo zjištěno pro výrobu mlatů a sekeromlatů (7 ks), jež jsou zachovány ve zlomcích a byly zhotoveny ze ZB typu Želešice (1 ks), páskované variety amfibolitu (1 ks), amfibolického dioritu (2 ks), eklogitu (1 ks) a neurčené suroviny (1 ks). Do broušené industrie lze zařadit i 4 blíže neurčené fragmenty a jeden polotovar pravděpodobně sekerky. Další zastoupenou kategorií je ostatní kamenná industrie, kam náleží dva větší valouny páskované variety amfibolitu s částečně vyhlazeným povrchem.

Sídliště v poloze „Padělky“ rozšiřuje již tak bohaté lengyelské osídlení na katastru obce. Jeho charakter odpovídá ostatním mladolengyelským osadám v mikroregionu (srov. např. Vokáčová, Knotek 2012).

Jitka Vokáčová

Literatura

- Anonym.** *Mohelno*. Rkp. nálezové zprávy, č.j. 764/47. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
- Tichý, R. 1958:** *Lid s keramikou kultury volutové a píchané na Moravě, I-III*, Rkp. diplomové práce. Uloženo: Knihovna archeologie a muzeologie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity Brno, II, 178.
- Vokáčová, J., Knotek, P. 2012:** Lengyelské sídliště Mohelno „Staré Hory“. *Západní Morava* 16, 5–10.

Resumé

Mohelno (Třebíč Dist.), „Padělky“. Lengyel Culture. Settlement. Surface survey.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. MOKRÁ U BRNA, OKR. BRNO-VEŇKOV)

Mokrálom VI a XVII, „Spálená seč“, ppč. 1052/8. MMK Ic. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace situací: 1 – Mokrálom VI, 2 – Mokrálom XVII (S-JTSK)

1. X = 1157561.85, Y = 587467.56

2. X = 1157426.22, Y = 587552.58

V roce 2012 proběhl další záchranný výzkum, který na nalezišti Mokrálom VI navázal na plochu sídliště fáze Ic kultury s moravskou malovanou, prozkoumanou roku 2006-2007 kolektivem vedeným M. Kučou (2007; 2008a; 2008b). Důvodem výzkumu byly požadavky na jeho urychlenou realizaci, které byly vyvolány masovou těžbou hlín, ležících v nadloží momentálně intenzivně těžných vápenců v předpolí Západního lomu Mokrál. Postupně byla těžkou technikou celá poloha odlesněna a za dohledu archeologa odhumusována. Na ploše byl zjištěn jen velmi sporadický výskyt několika oblázků nekarbonátových hornin a jeden větší zlomek podložky nebo zmotěrky zhotovené z místní kulmské droby. Nálezy byly ponechány na takto připravené ploše, která byla rozdělena kontrolními pásy do několika polí, jež byly mechanicky snižovány až na úroveň podložky sterilního na archeologické nálezy. Postupně byly doloženy tmavěji zbarvené zasypy dvou zahloubených objektů, které obsahovaly charakteristické zlomky keramiky, mazanice, uhlíky a broušenou a štípanou industrii.

První objekt navazoval na plochu prozkoumanou v roce 2007 a představoval částečně zahloubenou chatu se sloupovou konstrukcí při obvodu. Na jeho západním okraji byl odkryt vchodový výběžek, na jehož dně byl nalezen zuhelnatělý zbytek nášlapného prahu. Druhý objekt byl zachycen jen částečně, protože jeho větší část byla odtěžena již dříve bagrem. Přesto se dá, podobně jako u prvního objektu, interpretovat s velkou pravděpodobností jako pozůstatek chaty. Z jeho výplně pochází poměrně reprezentativní kolekce větších částí keramických nádob a zlomky přepálených kostí.

Snižování ostatních ploch do úrovně lokalizovaných objektů nepřineslo již žádné zásadnější poznatky. Kromě velmi drobných ojedinělých zlomků keramiky a barevných břidlic nebylo již nic podstatného nalezeno.

Plocha výzkumu byla pomocí totální laserové stanice zaměřena v JTSK a připojena ke zbytku staré plochy, která se dotkla dna jižními konci jednoho ze zkoumaných objektů pravouhloú obdélnou sondou. Současný stav výzkumu lokality významně doplňuje výzkum, který se uskutečnil ve stejném roce cca 100–120 m SZ od naleziště Mokrálom VI v zalesněné okrajové části ložiska (Mokrálom XVII). V takřka souvislém plošném odkryvu, tvořeném koberci sond s kontrolními pásy po obvodech, byly zachyceny dva menší zahloubené objekty, z jejichž výplně byly získány zlomky mazanice, štípaná industrie a keramické střeby, které se svým charakterem hlásí do období pravěku – rámcově neolitu/eneolitu. Prozkoumané objekty doplňují dosavadní poznatky o rozsahu neolitické osady, která zaujímal na Mokerské plošině